

Csajkovszkij: A hattyúk tava. Előadás a Dóm téren, ma este fél 9 órakor.

Muzsikáló udvar a városi tanácsháza udvarán, holnap, hétfőn este fél 9 órától. A Szegedi Kisopera Adam A Nürnbergi baba című egyfelvonásos vígoperáját mutatja be.

+1 dimenzió — országos diaporámatalálkozó a Vár udvarán, ma és holnap, hétfőn este 9 órai kezdettel.

Toronyzene a városi tanácsháza tetejéről, ma este 9-től fél 10-ig. A Munkásör Fúvózenekart Ormándlaky Péter vezényli.

Rock, country, blues — koncert az Újszegedi Szabadtéri Színpadon (rossz idő esetén a Sportcsarnokban), augusztus 17-én, este 7 órai kezdettel. Fellép: Sandifer, Carollo és a Nice Try Band, Végvári Sándor (mindkettő USA), valamint a Bojtorján együttes és a szegedi Bonanza (The Bluegrass Pilgrims Band).

Szöke Tiszta nemzetközi táncverseny a Sportcsarnokban, ma este 7 órától.

XXIII. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában szeptember 20-ig.

Fotóklubok 18. Szegedi Szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 29-ig, naponta délelőtt 10 és délután 6 óra között.

Bódy Irén textiltervező és Kumpost Éva keramikus, Munkácsy-díjas iparművészek kiállítása a Gulácsy Lajos Teremben, augusztus 19-ig, vasárnap kivételével naponta.

Takács Győző keramikus-művész kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, szeptember 6-ig.

Török László fotóművész Stáció című kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ B galériájában, augusztus 29-ig.

Fritz Mihály és Szabó Tamás szobrászművészek kiállítása a Móra Ferenc Múzeum Kupolagalériájában.

Gerle Margit keramikus kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

A könyvkötészet múltja és jelene. Kiállítás a Somogyi-könyvtár olvasótermében, augusztus 15-ig.

Váci György kétszeres aranydíjas könyvkötőmester munkáit bemutató tárlat a Somogyi-könyvtár előterében, augusztus 15-ig.

Motorsónak-világ bajnok-ság a Tiszán, ma délelőtt 10 órától.

Fogadás a permi balett tiszteletére

Sikeres bemutatkozása után ma, vasárnap este **A hattyúk tavával** már búcsúzik is a permi balett. A társulat vezetőinek, művészeinek tiszteletére tegnap délután fogadást adott **Papp Gyula**, Szeged megyei város tanácsának elnöke a városi tanács vb-termében, ahová a szovjet művészeket kívül eljött **Bíró Gyula**, az MSZBT főtitkára, s ott volt **dr. Kocz János**, a megyei pártbizottság titkára és **Szabó G. László**, a megyei tanács elnökhelyettese.

Török József, az MSZMP Szeged városi bizottságának első titkára a megyei és városi vezető párt- és állami testületek nevében mondott meleg hangú pohárköszöntőt, megemlékezve a premier nagyszerű elményéről, melyről a közönség elismerő véleménye is lemérhetővé vált a sűrű tapsokon. Emlékeztetett arra, hogy úgyszólván nincs nyárevad a szegedi fesztiválon, hogy szovjet művészek, együttesek ne lépnének föl, s erre a hagyományra okkal lehet büszke a város. **Ny. I. Korszakov**, a permi pártbizottság osztályvezetője megköszönte az őszinte, baráti fogadtatást, érdeklődést, mely Szegeden a szovjet kultúra küldötteit melyen meghatotta.

Hattyú-vallomás

Amikor bemutatkoztunk, még „balettszerelésben” hajladoztam, forgott kecsesen a színpadon. Mire a beszélgetésre sor kerül, **Ljubov Kunakova** már civilben ül az öltözői asztalnál, kedves és készséges fiatal nőként, óriási barna szemekkel, de még így is hattyús könnyedséggel, bájjal.

— Egy uráli kisvárosban, Izsevszkben születtem, a permi balettkolónában tanultam, majd három évet a permi színházban töltöttem. Ezután kerültem jelenlegi munkahelyemre, a leningrádi Kirov Színházba.

— Ezek szerint most Szegeden kétszeresen is vendég?

— Igen, éppen szabadságon vagyok... ezért tudtam elvállalni, amikor erre a vendégszerelésre hívtak a permiek. Sok a közös emlékünknél: még ottani baletttintézetű növendék voltam, amikor 1969-ben a moszkvai Csajkovszkij-balettkonferencián diplomát és különdíjat kaptam. Három évvel később a VI. várnai nemzetközi balettkonferencián első díjas, aranyéremes lettem. És azt is Permnek köszönhetem, hogy 1973-ban, 22 éves koromban, a Szovjetunió Erdemes Művésze kitüntetésben részesültem — hazámban maig legfiatalabbként az e címet elértek között.

Szinte minden nagy szólószerepet táncoltam már: a **Csiperkoszikát**, a **Giselle-t**, a **Don Quijote-t**, a **diótörőt**, a **A hattyúk tavát** és a **Legenda a szerelemről** című, immáron klasszikus szovjet baletttét is. Jó néhány szólóestem volt, **Tyimofejev**, az egyik legismertebb szovjet koreográfus készít elsősorban számomra szerepeket. Magyarországon most vagyok először, Európában eddig szinte

Odette-Odilia: L. Kunakova

mindenütt jártam, Hollandiától, Franciaországon és Ausztrián át Bulgáriáig, azonkívül Japánban háromszor, valamint Mongóliában és Latin-Amerikában is.

— Am, ha jól tudom, a Dóm térihez hasonló színpadon még nem táncolt...

— Valóban nem, nagyon nagy a színpad, óriásinak is mondhatnám, viszont kellemsz szabad téren dolgozni. A hattyúk tavát szinte erre a térre teremtették.

— Odette-Odiliát, a fehér és a fekete hattyút táncolja.

— Ez volt a diploma-előadásom, 12 éve folyamatosan táncolom. Konceptióm ugyanaz, mint eddig, sohasem készülök fel külön színpadokra vagy országokra. Ha valami változik, az elsősorban nem a környezettől függ, hanem a figura rám gyakorolt hatásától. A hattyúk tava Odette-Odiliája azért érdekes, mert ugyan elég régen ismerem, mégis úgy érzem, csak most tudom

igazán megérteni és mélyebben átérzeni a fehér hattyú karakterét.

Felsőhaját:

— Az a legszörnyűbb ebben a mesterségben, hogy mire az ember igazán megérteni, mit is akart eddig jól-rosszul mondani, már be is fejezi a táncot...

— Azért itt még nem tart...

Nem, de az elképzelés, a szerepfelfogás mégis ennek tudatában alakul. A fehér hattyú egyrészt erős, nagy madár, megformálása igen plasztikus mozgást kíván, másrészt mély emberi érzések jellemzik, tipikusan a női lélekbeli fakadoások. Első látásra beleszeret a hercegbe, azzal a tudattal, hogy csak ez mentheti meg. Ezt a kettősséget, az érzelmeknek egyetlen figurába sűrített egységét kell megjelenítenem. A fekete hattyút viszont nem tekintem gonosznak, rosszindulatúnak, nem tudatosan negatív alak — csak eszköz, s mint minden mesében, a jó és a gonosz harcának végén, a jó győz, de az igazi jó—rossz alternatíva nem a két hattyú párosában található. A gonosz ebben a baletten: a fekete hattyút irányító és megbűvölő erővel, a varázsló hatalmával azonos.

— Kettős szerep, kétféle hattyú-kép, változó, finomodó, differenciálódó felfogás. Summázat?

— Odette és Odilia olyan, mint két csepp víz. Ha a színük különböző is, valójában nagyon hasonlóan egymásra: a szépséget és a bűvöletet teremtik meg, szomját oltanak s önmagukban, önmagukért léteznek, ha más-más eredménnyel is. Egyszerre megunhatatlanok és felülmúlhatatlanok számomra.

D. L.

A hattyúk tava

Amióta a színpadi tánc kialakult, mindig nvított és aktív volt a társadalom felé: a mozdulatok segítségével gondolatokat, érzéseket, hangulatokat, cselekményeket ielelni meg, információkat közöl, üzeneteket ad át. S a táncművészet terebélyes, sokágú fájának egyik régi, de megújuló ága a balett, melynek legszebb hajtása a klasszikus orosz iskola, a múlt századi Oroszország romantikájának csodálatos termése.

Csajkovszkij, a nagy orosz zeneszerző olyan elbűvölő programzenét komponált a balettművészetnek, melyek ma, száz-százötven év távlatából is a primér élmény hamvaságával, üdőségével, tisztaságával, meséjének áradásával, romantikus szenvedélyével ragadja meg a nézőt. Olyan alkotótársra akadt — az immár klasszikus partnerre —, mint **Mariusz Petipa**, a pétervári cári udvar balettmestere, aki félszázados „uralma” alatt igazolta **Serge Lifar** szavait: „*Nem hiszem, hogy van a művészetben szorosabb szövetség, mint a zene és a tánc szövetsége — belső, szerkes, sőt sokszor genetikai kapcsolat van közöttük.*” Ennek a „genetikai kapcsolatnak” egyik legnagyszerűbb példája **A hattyúk tava**, amely pénteken este ismét, immár harmadikban, született újjá a dóm két tornyának tövében, ezúttal a permi Csajkovszkij Opera-és Balettszínház társulatának jóvoltából.

Az uráli város táncművészei évtizedek óta következetes tudatossággal és elkötelezetten képviselik a klasszikus orosz balett legtisztább hagyományait, kikristályosodott értékeit, az egész világ balettművészetére termékenyítőleg ható erőnyeit. Különösen fontosnak tartják, hogy színházi névadójuk műveit minél magasabb színvonalon tolmácsolják. Így aztán nem véletlen, ha szegedi vendégszerelésre a hattyúk tavát hozták, melyet szabadtéri előadáson megvalósítani alkotóknak és nézőknek egyaránt maradandó élmény. A permi balettművészek nem okoztak csalódást. Az immár klasszikus, sok évtizedes **Petipa—Ivanov-féle koreográfiát** a rendező, **Nyikolaj Bojarszikov**, és az itt színpadra állított **Grigorij Alekszidze** művészeti vezető úgy alkalmazta

a korhoz, úgy igazította napjaink izlésvilágához, simította a változó körülményekhez, hogy megőrizt minden igaz értéket, nem csonkította az eredeti művet. Talán csak egyszerűsített, tisztábban fogalmazott. A mozdulatok nem teátrálisak, önön szépségükben jelennek meg. A szenvedélyeket nem külsődleges eszközökkel jelenítik meg, inkább a belső izzásra figyelnek. A jellemek rajzát a mozdulatok karakterébe oltották, az érzelmek lobogásában, a mondanivaló romantikus szenvedélyeiben találkozik zene és tánc.

A hattyúvá varázolt lány, Odette, a fekete varázsló hatalma alatt álló Odilia és Siegfried herceg szerelmi története kitűnő lehetőség a monumentális hatások freskóelményének megteremtésére, a nagy szenvedélyek fölmutatására, a mély gondolatok kifejezésére. Mindent az előadás komplex eszközökkel teszi. A képzőművészet teremt vizuális élményt, formál teret; a zene jelenti az időtényezőt, s a kettőt ötvözi a tánc. **Szemon Gancevics** díszlettervező két színpadképének legfőbb jellemzője az egyszerűség, hatásosság, keretlenség. Az első és harmadik felvonás hercegi udvarában élni hagyja a dóm homlokzatát, szinte annak architektúráját folytatja két oldalon oszlopok és boltíves kapuk sorával. A második és negyedik felvonásban kékeszöld, komor fák, zord hegyek közé helyezik a hattyúkát varázslott lányok csodás tavát. A világitási effektusok pontos megválasztásával határozottan differenciálja a hangulatváltásokat. A jelmezek (**Henrik Arutjanov** munkái) a főszereplők fekete-fehér ellentétekre épülő kosztümjeinek kísérőszíneiként finom pasztellek: rózsaszínek, lilák, zöldek, kékek. **Vla-**

gyimir Rilov karmester mozdulataiból szinte árad Csajkovszkij muzsikája, az első pillanattól mindenki meggyőző arról, nem tolmácsolja, hanem éli ezt a zenét. Külön erőnye, hogy a szegedi fesztiválenekar tagjait is rá tudta venni arra, hogy ne „csak” pontosan, hanem átéléssel és szenvedéllyel szólaltassák meg a nagy orosz zeneköltő művét.

Kiemelkedő, igazi világsztár a leningrádi Kirov Színház primabalerinája, a Permbe tanult s e turnénáluk vendégeskedő **Ljubov Kunakova**. Ha belép a színpadra, minden megváltozik. Lényének varázsa van, minden tud, s nemcsak technikailag bizonyítja képességeit, de az átélés és átadás ritka adottságait is szemlélteti. Hőfehér Odetteként a mozdulatok líraiságának sokféleségét mutatja be, korompékete Odiliája nem gonosz csábító, hanem egy varázslat alatt is érzéseire hallgató, szenvedélyes nő. A többi szólista: Siegfried herceg **Szergej Alekszandrov**, a varázsló **Valentyin Markov** és az udvari bolond **Vjacseszlav Csepeljev** a szovjet balett színvonalához méltón pontos, korrekt, technikailag szinte bravúros. Nagy sikere volt a négy kis hattyú táncának, akik bemutatják: **Tatjana Tyukova**, **Jelena Kamenszkij**, **Tatjana Silkova** és **Olga Tancjakova**. Kár, hogy a táncjár indiszponált volt, néhányszor feltűnően bizonytalankodott, pedig amikor föloldódtak, nagyszerű, fegyelmzett, precíz összehangolt táncuk emlékezetes élményt jelentett.

A balett nagy reformátora, **Navarre** két évszázaddal ezelőtől így vélekedett: „A művészetek egymás kezét fogják... egymást segítik céljaik segítésében... bár mindegyikük ellenkező úton halad, más-más elvektől vezérelve, mégis van bennük valami hasonló, ami bensőséges kapcsolatra utal, arra, hogy szükségük van egymásra.” Ennek a kézfogásnak, egymásra utaltságnak és szövetségnek néhány szép pillanatával ajándékoztak meg bennünket a permiek.

Tandi Lajos

Nagy vállalkozás előtt

— Nagyon szerencsés alkotói életutam volt — kezdi **Vlagyimir Rilov**, a permi balett Csajkovszkij-előadásának karnagya. — Hétéves koromban anyám a leningrádi zeneiskolába adott, ahol a fiúkat kora ifjúságtól a karmesteri pályára készítik föl, hagyományos alaposággal és módszerességgel. Mint a kisfiúk általában, persze én se nagyon szerettem órák hosszat gyakorolni a zongorán, de végül megérttem, enélkül nem megy a dolog. Befejeztem az iskolát, jó eredménnyel, s a konzervatóriumban folytattam tanulmányaimat. Először a kóruskarmesteri szakot végeztem el, itt kezdtem az aspirantúrát is, majd befejeztem a szimfonikus karvezetői szakot. Tanáraimmal is szerencsém volt, nem mondhatok mást: különösen **Jelena Laptyevának** és **Mihajlov** professzornak köszönhetek sokat.

— A pálya további állomásai?

— Egy év a hadseregben, majd a leningrádi rádióhoz kerültem, az **Andrejev** együttes vezetőjének, 1972-től a leningrádi Zenés Vígyszínházban is dolgozom. Ott elsősorban a helyi szerzők műveit adjuk elő, de a repertoárban klasszikus operák is szerepelnek. A konzervatóriumban elsősorban a szimfonikus zenét tanulmányoztam, főként erre a területre koncentráltam. Idővel megérttem bennem az elhatározás: más területre is érdemes lennem kiruccanni. És újra a szerencse: 1980-ban hívtak a permi operaházba. Azóta, idestova két éve, ott vagyok, és csak jelkesen mondhatom: csodálatos színház. Műsorán a világ zeneirodalmának legkiválóbb darabjai szerepelnek, vezényeltem már például az **Aidát** és **A trubadúr**

Nagy László felvétele Vlagyimir Rilov, a karmester

is, de vezető karmesterként természetesen elsősorban Csajkovszkij életművét igyekszem a rendelkezésemre álló eszközökkel a lehető legteljesebben bemutatni. Jelenleg egyedülálló, hatalmas vállalkozás kellős közepén vagyunk: nem kisebb fába vágjuk a fejszénket, mint hogy **Prokofjevnek Tolsztoj** grandiózus művéből, a **Háború és béke**-ből készített alkotását bemutassuk. **Prokofjev** elképzelése szerint két egymást követő estén kell előadni a darabot, folytatálagosan: az irodalmi alapanyag is hatalmas méretű, a zenei szintén óriási energiát és rengeteg időt követel. A Szovjetunióban eddig még sohasem volt példa hasonlóra: ilyen esetben az a szokás, hogy bizonyos képeket kihagyva, megrövidítve mutatják be a darabot, most nem így lesz. Erre a félelmetes feladatra azért mertünk vállalkozni, mert a permi közönség zeneszeretetének csodálatos, elképzelhetlenül megragadó hagyó-

mányai vannak, s minden remény megvan arra, hogy a kétnapos előadás is kedvező fogadtatásra talál.

— A szegedi Dóm téren „idegenben” vezényel.

— A szegedi filharmonikusokkal való együttműködésem nagyon jó. Tisztelem törekvéseit és munkaszeretetüket, őszintén szólva, három nap alatt ilyen produkciót csak nagyon jól képzett együttessel lehet „összehozni”. S hozzáteszem, hogy először vagyok külföldön, és rögtön ilyen tapasztalatokat szerezem, akkor igazán nem panaszkodhatom. Az első próba első percétől kifogástalan szellem alakult ki közöttünk, s mert minden elképzelésemet ennyi idő alatt természetesen nem valósíthatom meg, igyekszem kiaknázni a zenekar pozitív tulajdonságait, főleg a jól képzett szólistákra és a hangszerismeretre alapozva. Ami ezt a nagy teret illeti — hát igen, életemben először dirigálok ilyen óriási színpadon. Igaz, Leningrád környékén, az egykori cári nyaralókban, **Petrovdorec**ben, **Pavlouzs**zokban már vezényeltem szabadtéri színpadon. (az orosz szimfonikus zene ott született, **Strauss** ugyanott vezényelt, ahol én — erre különösen büszke vagyok), de ez egészen más. Méreteiben nem is hasonlítható a korábbiakhoz. Különösen nagy izgalommal vártam hát, mi lesz a próbának. Utána viszont úgy éreztem: sikerülni fog. S az is segített, hogy végignézhettem a **Háry** és **A cigánybaró** előadásait, így a karmesteri dobogóra már különböző tapasztalatok birtokában, tehát némileg nyugodtabban állhattam...

Domonkos László